

NORGES BONDELAG

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 OSLO

Vår saksbehandler
Karoline A. Hustad

Vår dato
06.07.2017
Deres dato
06.04.2017

Vår referanse
17/00329-2
Deres referanse
16/1530

Hørings svar - Forslag til presisering av markaloven § 2 og endring av markagrensen i Lunner og Nittedal kommune

Det vises til Klima- og miljødepartementets (KLD) høringsbrev vedrørende endring av markaloven § 2, og endring av markagrensen i Lunner og Nittedal kommune med høringsfrist 1 august 2017.

1. Sammendrag og konklusjon

Følgende fremgår av markaloven § 2:

«§ 2. Geografisk avgrensning

Lovens geografiske virkeområde (Marka) består av følgende områder: Kjekstadmarka, Vardåsmarka, Vestmarka, Krokskogen, Bærumsmarka, Nordmarka, Lillomarka, Romeriksåsene, Gjelleråsmarka, Østmarka og Sørmarka. Virkeområdet er nærmere avgrenset som det fremgår av Miljøverndepartementets digitale kart «Markagrensen» datert 2. april 2009.

Kongen kan ved forskrift treffe vedtak om justering av grensen etter første ledd og gjøre loven gjeldende for nærliggende områder som har, eller gjennom tilrettelegging eller skjøtsel kan få, tilsvarende verdi for friluftslivet.»

KLD foreslår å endre markaloven § 2 slik at denne blir lydende:

«Kongen kan ved forskrift treffe vedtak om å gjøre loven gjeldende for nærliggende områder som har, eller gjennom tilrettelegging eller skjøtsel kan få, tilsvarende verdi for friluftsliv.

Kongen kan ved forskrift treffe vedtak om mindre innskrenkende justeringer av markagrensen dersom vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, eller foreta bagatellmessige justeringer av grensen der denne går gjennom boligeiendommer eller hvor den av andre grunner medfører større praktiske

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:
Postboks 9354 Grønland
0135 OSLO

Norges Bondelag
Bondelagets Servicekontor AS

Besøksadresse:
Landbrukets Hus,
Hollendergata 5
0190 OSLO

Org.nr.: 939678670
Org.nr.: 985063001 MVA

Telefon:
22 05 45 00

Bankkonto: 8101.05.12891
Bankkonto:: 8101.05. 91392

E-postadresse:
bondelaget@bondelaget.no

Internett:
www.bondelaget.no

Vår dato   Vår referanse
06.07.2017   17/00329-2

---

ulemper for forvaltningen av en eiendom, og hvor justeringen ikke er til nevneverdig skade for friluftsliv, idrett eller naturopplevelse.

I avveiningen mellom hensyn til grensejusteringer og hensyn til de formål markaloven skal ivareta ved justeringer etter tredje ledd, kan det legges vekt på om nye områder legges til marka til erstatning for områder som tas ut».

KLD begrunner lovforslaget med at det vil bli enklere å praktisere bestemmelsen, noe som vil gi større forutberegnelighet for kommunene.

Når det gjelder endringen av markagrensen i Lunner og Nittedal kommune innebærer forslaget at et område på 225 dekar på Harestua i Lunner kommune, samt et område på 524 dekar sørvest for Kruttverket på Rotnes i Nittedal kommune tas ut av marka. Samtidig er det foreslått å legge til tre områder i Marka som kompensasjon for områder som tas ut. Dette gjelder deler av Berger skog nord for Tummyrhaugen (ca. 479 dekar), et område ved Asveien nord (ca. 151 dekar), og Kirkebylia sør (ca. 113 dekar).

Endringen av markagrensen i Lunner og Nittedal kommuner er begrunnet med at det er behov for å tilrettelegge for boligutvikling i nærheten av kollektivknutepunkter.

Norges Bondelag mener at endringene av markaloven § 2 er unødvendige, og i realiteten gir en videre adgang til å utvide markagrensen enn tidligere, samtidig som adgangen til å foreta mindre innskrenkinger av Marka innsnevres.

I tillegg fremstår det som tilfeldig saksbehandling at områder som tas ut av markaloven skal kompenseres med nye områder, uten at det er gjennomført noen tilfredsstillende interesseavveining mellom de hensyn som gjør seg gjeldende og de formål som oppnås. Dette er slett saksbehandling fra KLDs side, og avslører fravær av de alminnelige rettssikkerhetshensyn som ellers gjelder i Norge.

Norges Bondelag går på dette grunnlag mot endringen av markaloven § 2.

2. Endring av markaloven § 2

2.1. Adgangen til justering av markagrensen

Det fremgår av markaloven § 2, annet ledd at det ved forskrift kan treffes «*vedtak om justering av grensen etter første ledd og gjøre loven gjeldende for nærliggende områder som har, eller gjennom tilrettelegging eller skjøtsel kan få, tilsvarende verdi for friluftsliv*».

Ordlyden «*justering*» tilsier at det ikke er større endringer bestemmelsen er ment å åpne for. Det fremgår av Ot.prp. nr.23 (2008-2009) s. 39 at «*bestemmelsen gir adgang til at grensen både kan innskrenkes og utvides gjennom forskrift*».

Forutsetningen for at endringer av markagrensen ikke må behandles av Stortinget er altså at det bare dreier seg om mindre utvidelser og innskrenkinger.

Vår dato	Vår referanse
06.07.2017	17/00329-2

Det følger av lovforslaget at adgangen til å utvide og innskrenke markagrensen skal reguleres i henholdsvis § 2 annet og tredje ledd, slik at vilkårene for å gjøre endringer ikke lenger vil være sammenfallende.

Når det gjelder adgangen til å utvide Marka foreslår departementet å fjerne vilkåret om at det bare skal være snakk om «*justering[er]*». Departementet vil dermed stå fritt til å utvide Marka uten andre begrensninger enn at det må være snakk om et «*nærliggende område som har, eller gjennom tilrettelegging eller skjøtsel kan få, tilsvarende verdi for friluftslivet*».

Dersom en eiendom helt eller delvis faller innenfor markagrensen, medfører dette en rekke restriksjoner for hva som vil være tillatt å gjøre på eiendommen. Eiendomsretten står sterkt, og har et vern både etter Grunnloven og Den europeiske menneskerettighetskonvensjon med tilleggsprotokoller, særlig tilleggsprotokoll 1. Det skal ikke være kurant å gjøre inngrep i eiendomsretten og det er derfor viktig at endringer av markagrensen som går utover mindre justeringer, behandles av Stortinget.

Norges Bondelag går derfor sterkt imot forslaget om endringen av markaloven § 2 annet ledd.

KLD foreslår samtidig et nytt tredje ledd som regulerer adgangen til å gjøre mindre innskrenkninger av markagrensen.

I henhold til dagens lovgivning er det adgang til å foreta innskrenking av markagrensen så lenge det bare er snakk om en «*justering*». Ved at loven ikke konkretiserer hvilke hensyn som kan begrunne en slik mindre innsnevring, åpnes det for en vid vurdering av om en slik justering er forsvarlig og hensiktsmessig sett i lys av de formål som fremgår av markaloven § 1.

Samtidig bemerkes det at det i henhold til lovforslaget skal fremgå av § 2 tredje ledd at det bare er snakk om «*mindre innskrenkende justeringer*», til forskjell fra forslaget om endringer av annet ledd hvor det ikke skal gjelde en slik begrensning.

Oppsummert vil derfor lovforslaget innebære at utvidelse av adgangen til å utvide Marka, samtidig som adgangen til å innsnevre markagrensen innsnevres.

Norges Bondelag går derfor prinsipielt imot den foreslåtte lovendringen av markaloven § 2.

2.2. Subsidiært: Hensyn som kan begrunne innsnevring av markagrensen

Dersom lovendringen likevel skulle bli fremmet, vil Norges Bondelag først bemerke at det er viktig at det fremgår av § 2 annet ledd at det fremdeles bare er adgang til å foreta en «*justering*» av markagrensen. Dette for å begrense kompetansen til å utvide Marka uten behandling i Stortinget, slik som i dag.

For det andre mener Norges Bondelag at det er nødvendig at det fremgår av § 2 tredje ledd at det bare kan skje en mindre innsnevring av markagrensen dersom dette ikke er til nevneverdig skade for landbruksinteresser og at det er gjennomført en forsvarlig

Vår dato
06.07.2017

Vår referanse
17/00329-2

---

interesseavveining som viser hvilke hensyn som har vært relevante for vurderingen og vektingen av disse.

Det fremgår av lovforslaget at ved vurderingen av om det kan foretas mindre innskrenkende/bagatellmessige justeringer av markagrensen er det avgjørende at dette ikke er til *«nevneverdig skade for friluftsliv, idrett eller naturopplevelser»*.

I tillegg til hensynene som nevnes i lovforslaget, vil en justering av markagrensen også kunne få negative konsekvenser for landbruksinteressene i området. En innsnevring av Marka vil blant annet kunne medføre at gårdsbruk kan få bolig- eller næringsbygg tettere innpå sin eiendom. Erfaringen viser at dette er lite heldig, da det på sikt kan medføre at gårdsbruket legges ned. Til illustrasjon kan nevnes de tilfeller hvor økonomisk ressurssterke naboer går til sak mot gårdbruker for å få redusert støy og luktplager fra gården. Over tid vil det oppleves som svært belastende å stå imot et slikt press.

Det er derfor viktig at det i vurderingen av om markagrensen kan innskrenkes, tas hensyn til hvilke konsekvenser dette vil få for landbruksinteressene i området. Det foreslås dermed følgende endring av lovforslaget, slik at § 2 tredje ledd blir lydende:

«Kongen kan ved forskrift treffe vedtak om mindre innskrenkende justeringer av markagrensen dersom vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, eller foreta bagatellmessige justeringer av grensen der denne går gjennom boligeiendommer eller hvor den av andre grunner medfører større praktiske ulemper for forvaltningen av en eiendom, og hvor justeringen ikke er til nevneverdig skade for friluftsliv, idrett, landbruksinteresser eller naturopplevelse».

Med vennlig hilsen

Arnstein Tveito
Avdelingssjef regnskap og juridisk service

Karoline A. Hustad
Advokatfullmektig